

Nyárvégi szonáta

Csöndes, augusztusi vasárnap este volt. Hűvös szellő borzongott végig az ágakon, búcsúztatót fúva az érett, vérbőn tikkasztó nyárnak, aki talán maga is menni készült, hisz órákra már most is elillan, és az estben már más illat lengett; ez is fűszeres, ez is tömött és édes, de valami kesernyés árnyalattal gazdagodott, amit a festő tán egyetlen áttetsző ecsetvonással húzott volna meg, épp csak egy kis érdes, tükrös felületet vonva a dús zöld és vöröses színpamacsok fölé.

A templomból azonban még színbő, meleg fényesség áradt; a falak a naplemente utolsó izzásának hevét ontották, az ablakokon keresztül pedig a nappal beszökött melegnek reflektoroktól fénylő fülledt gomolygása áradt kifele a hűvös sötétségbe. Szentmise volt. A kántor éppen az Isten bárányát játszotta. Majd a csengetés utáni csöndben, mintegy megformálva az áldozat túlcsonduló, hangtalan áhítatát, hegedűszó hangzott fel, meg-meg reccsenve-roppanva, majd a kezdeti nehézségek után egyre jobban belemelegedve. És amikor az orgona is bekapcsolódott, kiteljesedett az áhítat, a muzsika szárnyra kelt, elvált a földtől, és elkezdte a maga csodálatos és sajátos imaáradatát.

Varázslatos élmény volt átélni azt, amint az ezerarcú, óriási orgona síperdeje lomhán mozgásba lendül, és játszani kezd a hegedű törékeny hangjával, mely hol itt, hol ott kacsint rá egy-egy oszlop mögül, vagy egy boltív zárkövéről szökell elé, enyeleg vele, aztán hirtelen elillan, majd egy akkord erejéig újra betölti a teret, talán csak azért, hogy felkérje egy méltóságteljes sarabande-ra, s hogy alig utána már egy caccia-ba rántsa izgalmas témát villantva fel. És az a díszes és fenséges hangszer hagyja magát, de nem csak hogy hagyja, hanem —mint valami jókedélyű nagypapa az unokájával— végigjátsszik vele minden bolondságot. Egyik pillanatban mint Hunor és Magyar vágtazik fejedelmi vadat hajtva, majd a gomolygó szólamok rengetegéből egy dúrhármas napfényes tisztán bukkan elő, ahonnan a hegedűt követve egy érces fanfár hangjaival az angyali udvar csillagportól káprázó báltermébe röpül, hogy egy lágyan suhanó, lenge menüett után, néhány bágyadt, mollos modulációval visszatérjen a földre, fokról fokra elhagyva a fényes báli díszet. Fény és elkomorult szürkeség, könnyed, tiszta ragyogás és tompa, sűrű sötét, feszültséggel teli vad tombolás és cérnaszálon függő hangtalan áhítat...

Igen, ez mind szólt a szótlán-hangos párbeszédben, mind bele volt írva szemtelenül és profánul, kacéran, sőt gúnnyal, kajánul; benne volt, tagadhatatlan, visszacseng most is akaratlan, de mégis valahol igen mélyen, formájában, szándékában, de éppúgy dúsan zengő hangjában is rejtett kapcsok csatolják a szentélyhez, hangjai hasonlítanak angyali nevetéshez, égzengéshez, néha meg bölcs beszédhez, ritmikája lendületes latinsággal, dallama görögös hajlékonysággal megáldva ível fölfelé...

Mert csak fölfelé szállhatott a dallam, mely —miután átkarolta a padokat és minden széket, a bennük felejtett temérdek emberi érzelmet— ugyan hová tartana, hová menne: csak hozzád, Uram, az egekbe.

Rosner Zsolt kispap (Központi Papnevelő Intézet, Budapest)